

משרד המשפטים
אגף שומת המקרקעין
ירושלים



רשומות



ילקוט הפרסומים

16 באפריל 1993

4102

כ"ה בניסן התשנ"ג

עמוד

2298 הודעה בדבר מהדורה חדשה של תקנות הדיון בבתי הדין הרבניים בישראל - התשנ"ג

הודעה בדבר מהדורה חדשה של תקנות הדיון בבתי־הדין הרבניים בישראל – התשנ"ג

ניתנת בזה הודעה, כי המהדורה החדשה של תקנות הדיון בבתי הדין הרבניים בישראל – התשנ"ג שהותקנו על ידי מועצת הרבנות הראשית לישראל וחבר דייני בית הדין הרבני הגדול הינה בתוקף החל ביום א' בשבט התשנ"ג (23 בינואר 1993).

ל' בשבט התשנ"ג (21 בפברואר 1993)
(חמ 2433-3)

הרב אליהו בן דהן
מנהל בתי הדין הרבניים

תקנות הדיון בבתי-הדין הרבניים בישראל - התשנ"ג

הותקנו על-ידי מועצת הרבנות הראשית לישראל
וחבר דייני בית-הדין הרבני הגדול

מבוא

- א. על-פי תקנות אלו ינהגו החל מיום א' בשבט התשנ"ג, ומאותו יום יפוג תוקפן של תקנות הדיון בבתי-הדין הרבניים משנת תשי"ך ושל תיקוניהן.
- ב. התקנות יחולו על כל המשפטים וכל העניינים המובאים לפני בתי-הדין הרבניים בארץ, אם אין לגבי עניין מסוים הוראה אחרת.
- ג. הוראות תקנות אלו חלות, בשינויים המחויבים, גם על בית-הדין הרבני הגדול.

פרק א: הרכב בתי-הדין ומקום מושבם

- ד. (1) בית-דין יושב בהרכב של שלושה דיינים, להוציא מקרים שבהם רשאי בית-הדין לדון, מבחינת ההלכה, בפחות משלושה.
- (2) מבלי לגרוע מכלליות ההוראה שבס"ק (1), רשאי בית-דין אזורי לדון בהרכב של פחות משלושה בעניינים אלה:
 - א. עניינים שלא על ריב.
 - ב. צווים לעיקול נכסים.
 - ג. עניין שהסכימו עליו הצדדים, כשעל-פי ההלכה ניתן לוותר על הרכב של שלושה.

- ד. ענייני סדר ומינהל.
ה. עניינים הנידונים במעמד צד אחד.

(3) ליושב-ראש ההרכב, בבית-הדין הרבני הגדול או האזורי, סמכות לדון לבדו בבקשות לצווי-ביניים, לצווים זמניים, להחלטות-ביניים אחרות ובענייני סדר ומינהל, ורשאי הוא להסמיך חבר אחר של בית-הדין לדון בעניינים אלו.

(4) נשיא בית-הדין הרבני הגדול רשאי להורות, לפני תחילת הדיון בעניין מסוים, שהדיון בו יהיה לפני מספר בלתי-זוגי גדול יותר של דיינים.

(5) מותב שהחל לדון בעניין מסוים רשאי להורות, בהסכמת נשיא בית-הדין הגדול לערעורים, שהמשך הדיון בו יהיה לפני מספר בלתי-זוגי גדול יותר של דיינים ובהם הדיינים שהחלו בדיון.

בית-הדין הרבני הגדול יושב בירושלים.

ה. מקום מושב
בית-הדין הרבני
הגדול

(1) אזורי-השיפוט ומקום מושבם של בתי-הדין הרבניים האזוריים ייקבעו מזמן לזמן על-ידי חבר דייני בית-הדין הרבני הגדול ויפורסמו ברבים.

ו. אזורי שיפוט
ומקומות-מושב

(2) כל בית-דין או דין רשאי לשבת בעניין מסוים, אם ראה צורך בכך, באיזור-שיפוטו שלא במקומו הקבוע, ושלא באיזור-שיפוטו - ברשות נשיא בית-הדין הרבני הגדול.

הודעה על קביעת אזורי-שיפוט ומקום-מושב

בית-הדין הרבני האזורי ירושלים - בירושלים

נפת ירושלים, קיבוץ עין גדי (סמכות מקבילה לבית-הדין הרבני האזורי באר-שבע)

בית-הדין הרבני האזורי תל-אביב-יפו - בתל אביב

נפת תל-אביב, תת-נפה רמת-גן, תת-נפה חולון, נפת רמלה (כולל הערים לוד ורמלה);

העיר אילת (בהסכמת הצדדים);

הערים בני-ברק (סמכות מקבילה גם לבית-הדין הרבני האזורי פתח-תקוה) וראשון-לציון (סמכות מקבילה גם לבית-הדין הרבני האזורי רחובות); המועצות האזוריות, המועצות המקומיות והיישובים שלהן (סמכות מקבילה גם לבית-הדין הרבני האזורי פתח-תקוה); המועצות האזוריות הדר-השרון, חוף-השרון ועמק-חפר;

המועצות המקומיות אבן יהודה, טייבה, טירה, כפר-יונה, פרדסיה, קדימה, קלנסווה ותל-מונד;

היישובים אבתאן, ביר א-סכה, גן ליטווינסקי, ימא, ברגיה ושבות-עם.

בית-הדין הרבני האזורי חיפה - בחיפה

נפת חיפה, נפת עכו, נפת יזרעאל (פרט לעיר בית-שאן והמועצה האזורית בקעת בית-שאן), תת-נפה נצרת; נפת חדרה (סמכות מקבילה גם לבית-הדין הרבני האזורי נתניה, פרט ליישובים אור-עקיבא, בנימינה, גבעת-עדה, זכרון-יעקב, מעגן-מיכאל, עתלית וקיסריה); הערים נצרת ונצרת-עילית (סמכות מקבילה גם לבית-הדין הרבני האזורי טבריה);

בית-הדין האזורי רחובות - ברחובות

העיר ראשון-לציון (סמכות מקבילה גם לבית-הדין הרבני האזורי תל-אביב-יפו), המועצה האזורית גזר (החלק שבנפת רחובות); המועצות המקומיות מזכרת-בתיא, נחלת-יהודה, נס-ציונה וקריית-עקרון.

בית-הדין האזורי נתניה - בנתניה

נפת השרון; נפת חדרה (פרט ליישובים אור עקיבא, בנימינה, גבעת-עדה, זכרון-יעקב, מעגן-מיכאל, עתלית וקיסריה); סמכות מקבילה גם לבית-הדין הרבני חיפה.

בית-הדין הרבני האזורי פתח-תקוה - בפתח תקוה

נפת פתח-תקוה; המועצה האזורית דרום השרון; העיר בני-ברק (סמכות מקבילה גם לבית-הדין הרבני האזורי תל-אביב-יפו); המועצות האזוריות והמקומיות שלהלן (סמכות מקבילה גם לבית-הדין הרבני האזורי תל-אביב-יפו); המועצות האזוריות; הדר-השרון, חוף-השרון ועמק-חפר; המועצות המקומיות אבן-יהודה, טייבה, טירה, כפר-יונה, פרדסיה, קדימה, קלנסווה ותל-מונד; היישובים אבתאן, ביר א-סכה, גן ליטווינסקי, ימא, ברגיה ושבות-עם.

בית-הדין הרבני האזורי אשדוד - באשדוד

העיר אשדוד; המועצות האזוריות ברנר, גן רווה, גדרות, נחל שורק, חבל יבנה ובאר-טוביה; המועצות המקומיות קריית מלאכי (סמכות מקבילה גם לבית-הדין הרבני האזורי אשקלון), גדרה, גן יבנה ויבנה.

בית-הדין הרבני האזורי אשקלון - באשקלון

הערים אשקלון וקריית-גת; המועצות האזוריות חוף-אשקלון, יואב, לכש, שער-הנגב ושפיר; המועצות המקומיות קריית מלאכי (סמכות מקבילה גם לבית-הדין הרבני האזורי אשדוד) ושדרות.

בית-הדין הרבני האזורי באר-שבע - בבאר-שבע

נפת באר-שבע, תת-נפה אילת, העיר אילת (סמכות מקבילה גם לבית-הדין הרבני האזורי תל-אביב-יפו, בהסכמת הצדדים).

בית-הדין הרבני האזורי טבריה - בטבריה

נפת כנרת, רמת-הגולן, העיר בית-שאן והמועצה האזורית בקעת בית-שאן; הערים נצרת ונצרת-עילית (סמכות מקבילה גם לבית-הדין הרבני האזורי חיפה).

בית-הדין הרבני האזורי צפת - בצפת

נפת צפת ורמת-הגולן.

בית-הדין הרבני האזורי צפת וטבריה רשאי לקבוע את מושבו בקצרין, אם ראה צורך בכך.

בית-הדין הרבני האזורי יהודה ושומרון - בקרית-ארבע-חברון,

במעלה-אדומים ובאריאל

יהודה ושומרון

פרק ב: מקום המשפט

- | | | | |
|----|-----|--|-------------------|
| ז. | (1) | התובע הולך אחר הנתבע, ולכן על התובע להגיש את תביעתו לבית-הדין האזורי של מקום הנתבע. | המשפט במקום הנתבע |
| | (2) | כמקומו של הנתבע יראו את מקום מגוריו הקבוע, מקום עבודתו הקבוע או מקום עסקיו העיקריים. | |
| | (3) | אין לנתבע בארץ מקום קבוע, כאמור בס"ק (1) ובס"ק (2) - נחשב מקום הימצאו כמקומו. | |
| | (4) | אם מקום הימצאו של הנתבע אינו ידוע או שמקום מגוריו הוא בחוץ-לארץ, תוגש התביעה לבית-הדין האזורי של מקום התובע. | |
| ח. | | אם לפי הכללים אשר בסעיף הקודם, יותר מבית-דין אזורי אחד נחשב כבית-הדין של מקום הנתבע - הברירה בידי התובע לבחור באחד מבתי-דין אלה. אולם בית-הדין שהעניין הוגש לפניו רשאי - לפי בקשת הנתבע ולאחר שמיעת הצדדים, אם ראה נימוק חשוב לכך - להעביר את הדיון לבית-דין של מקומו האחר של הנתבע. | יותר ממקום אחד |
| ט. | | במשפט נגד נתבעים אחדים, הברירה בידי התובע לתבוע במקומו של אחד הנתבעים העיקריים. אולם בית-הדין רשאי להחליט - לפי בקשת נתבע ולאחר שמיעת הצדדים, אם ראה נימוק חשוב לכך - להעביר את הדיון לבית-הדין של מקומו של נתבע אחר. | נתבעים אחדים |
| י. | (1) | תביעה בין בני-זוג בענייני אישות תוגש לבית-הדין הרבני של מקום-המגורים האחרון של בני-הזוג. | משפט בין בני-זוג |
| | (2) | הוגשה תביעה לבית-דין שלא כאמור בסעיף קטן (1) וניתנו נימוקים לצורך בהגשתה באותו בית-דין, רשאי בית-הדין, לפי שיקול-דעתו, לדון בתביעה. | |
| | (3) | הוגשה תביעה בענייני אישות והתנהל דיון בבית-דין במקום פלוני, אם הדיון הסתיים בגירושין - תהא בידי | |

אותו בית-דין הסמכות לדון בעניינים הקשורים באותה תביעה, גם לאחר הגירושין. הסתיים הדיון בהחלטה סופית אחרת בתיק העיקרי - תהא בידי אותו בית-דין הסמכות לדון בשינוי אותה החלטה אם אחד הצדדים ממשיך לגור באיזור שיפוטו של אותו בית-דין.

תביעה של הורה יא. תביעה של הורה נגד בנו אפשר להגיש גם לבית-הדין של מקום ההורה, ובית-הדין יחליט אם ההוצאות הנוספות הכרוכות בכך יחולו על התובע.

תביעה במקום העיסקה יב. נעשתה עיסקה במקום מגוריהם של שני הצדדים, ואחר-כך עזב אחד מהם את המקום - הברירה בידי התובע להגיש תביעה בעניין העיסקה במקומו של הנתבע או במקום העיסקה, אם היא עדיין מתקיימת.

הסכם בדבר מקום המשפט ג. (1) היה הסכם בין הצדדים על מקום המשפט, כוחו של הסכם כזה הוא יפה, וכל צד קשור בו.

(2) בית-הדין המוסכם רשאי, על-אף ההסכם, שלא לקבל את התביעה. החלטת בית-הדין טעונה נימוקים בכתב.

(3) לא קיבל בית-הדין את התביעה, כאמור בס"ק (2), יחולו על התביעה כללי הסמכות הרגילים.

הסכמה מכללא ד. הוזמן צד לדין בבית-דין ונכנס לטענות לגופו של העניין בלי שיעורר תחילה את שאלת מקום המשפט, רואים אותו כאילו הסכים במפורש להתדיין במקום שהוזמן, ושוב אין שומעים טענה נגד סמכות בית-דין זה.

עניינים שלא על ריב טו. (1) בקשה בעניינים שלא על ריב, כגון היתר לסידור חופה וקדושין, אישור נישואין או ביטולם, אישור גירושין, אימוץ קטנים וכדומה - תוגש במקום-מגוריו של המבקש או המבקשים.

(2) בקשה למתן צו ירושה, אישור צוואה או ייסוד-הקדש - תוגש במקום-מגוריו של המבקש או במקום מגורי

רוב המבקשים. או במקום מגוריו האחרון של הנפטר
או במקום שבו נמצא נכס העיזבון. או ההקדש.

טז. הגיש אדם תביעה שלא במקומו של הנתבע, אלא בבית-דין
אחר הקרוב ביותר למקומו של הנתבע, בטענה שבנסיבות
העניין אינו יכול להתדיין במקומו של הנתבע - רשאי בית-הדין
אשר אליו הוגשה התביעה לדון בדבר ולהחליט אם להזדקק
לתביעה.

יז. הוגשה לבית-דין בקשה לשמירת זכויות המבקש מפני חשש
של עיגון או של הברחת נכסים, רשאי בית-הדין, אם ראה
נימוק לכך, להזדקק לבקשה ולהוציא צווים זמניים בהתאם
לבקשה, אף אם לא נתקיימו כללי הסמכות דלעיל. ביקש
הנתבע שהמשך הדיון בצו הזמני יתנהל בבית-הדין שהוא בעל
סמכות לפי הסעיפים הקודמים, רשאי בית-הדין שהתחיל לדון
בבקשה להחליט, לפי נסיבות העניין, אם להמשיך בדיון או
להעבירו לבית-דין בעל סמכות כאמור.

יח. תביעת-אגב או תביעת-נגד יש להגיש באותו בית-דין אשר בו
הוגשה התביעה המקורית.

יט. (1) טענה בדבר חוסר סמכות מקומית ניתן להגיש בכתב
תוך שלושים יום מיום קבלת התביעה. לאחר מועד זה
לא תישמע עוד טענה בדבר חוסר סמכות מקומית על
ידי הצדדים, ובית-הדין יחליט בדבר לפי שיקול-דעתו.

(2) טען הנתבע לחוסר סמכות מקומית, בכתב או בעל-פה,
ביום שנקבע לדיון - חייב הנתבע לפרט לאיזה בית-דין
או בתי-דין יש סמכות לפי דבריו, ובמקרה שבית-הדין
יקבל את טענת הנתבע בדבר חוסר סמכות מקומית,
יוכל התובע לדרוש להעביר את הדיון אל בית-הדין
שהוא - לפי דברי הנתבע - בעל סמכות לדון, ושוב לא
יוכל הנתבע לטעון טענת חוסר-סמכות בפני בית-הדין
אשר אליו הועבר הדיון.

(3) דיני ממונות חייב הנתבע להעלות טענת חוסר-סמכות
מכל סוג בכתב תוך שלושים יום מיום קבלת התביעה

ובהתאם לאמור בס"ק (2). לאחר מועד זה לא תישמע כל טענה בדבר חוסר-סמכות.

שיפוט במקרים מיוחדים כ (1) בית-הדין רשאי, לפי שיקול-דעתו, לקיים דיון תוך חריגה מכללי הסמכות המקומית דלעיל.

(2) נשיא בית-הדין הרבני הגדול לערעורים רשאי, בכל שלב משלבי הדיון, לפי בקשת בית-הדין הדן בעניין מסוים או לבקשת אחד הצדדים, להעביר את הדיון לבית-דין אחר אם ראה נימוק חשוב לכך שיירשם בהחלטתו. בית-הדין שאליו הועבר עניין, כאמור, לא יעבירו לבית-דין אחר.

העברת תיק כא. (1) החלטת בית-הדין להעביר תיק לבית-דין אחר או קביעה שמקום הדיון בתיק הוא בבית-דין אחר, תנומק בכתב. ההחלטה טעונה הסכמתו של נשיא בית-הדין הרבני הגדול או של מי שהוסמך לכך על-ידו.

(2) החליט בית-הדין להעביר תיק להרכב אחר שבאותו מקום, ואותו הרכב קיבל את התיק לדיון - החלטתו לא טעונה אישור נשיא בית-הדין הרבני הגדול.

סמכות לקבוע בית-דין כב. (1) החלטה של דיין, או של בית-דין אזורי, לפסול את עצמו או להסתלק מלדון בעניין, טעונה אישור של נשיא בית-הדין הרבני הגדול או של דיין שהוסמך על-ידו.

(2) החלטה של דיין, כאמור, עקב פסלות קרבת משפחה לפי הדין, אינה טעונה אישור, כאמור.

(3) החליטו בית-הדין או דיין, כאמור, ואושר כאמור בס"ק (1) ואין באותו איזור בית-דין אחר הכשר לדון בעניין זה, או שאי-אפשר לקבוע את בית-הדין המוסמך לפי התקנות - יקבע נשיא בית-הדין הרבני הגדול, או דיין שיוסמך על-ידו, לפי בקשת אחד מבעלי-הדין, את בית-הדין אשר ידון בעניין.

- כג. הוגשה תביעה בקשר לעניין אחד בבתי-דין שונים בעלי סמכות, יתברר המשפט באותו בית-הדין אשר לפניו הוגשה התביעה בראשונה.
- כד. (1) במקום שיש בו יותר מהרכב בית-דין אחד, יקבע ראש אבות בתי-הדין, בהתייעצות עם אבות בתי-הדין במקום, את הסדר העניינים בין בתי-הדין וחלוקתם.
- (2) לא נקבע הסדר כאמור בס"ק (1), יקבע נשיא בית-הדין הרבני הגדול את הסדר העניינים וחלוקתם, כאמור.
- חלוקת העניינים בין בתי-דין
- תביעה בשני בתי-דין

פרק ג: הגשת המשפט

- כה. כל תביעה תוגש על-ידי מסירת כתב-תביעה למזכירות בית-הדין.
- כו. כל כתב-תביעה יכיל
- (1) שם בית-הדין שבו מוגשת התביעה.
- (2) שם התובע ושם משפחתו, מספר זהותו, מענו, מיקוד ומספר טלפון; שם האפוטרופוס ומענו, מיקוד ומספר טלפון - אם יש לתובע אפוטרופוס; שם המורשה ומענו, מיקוד ומספר טלפון אם התובע מיוצג על-ידי מורשה.
- (3) שם הנתבע ושם משפחתו, מספר זהותו, מענו, מיקוד ומספר טלפון - אם ניתן לברר; שם האפוטרופוס ומענו, אם ישנו כזה - מיקוד ומספר טלפון; שם המורשה ומענו - אם הנתבע מיוצג על-ידי מורשה - מיקוד ומספר טלפון.
- (4) העובדות המשמשות יסוד לתביעה.
- (5) עתירת התובע; ואם העתירה היא לתשלום סכום כסף, עליו לנקוב את הסכום בדיוק או בקירוב, אם התובע, לפי דבריו, אינו יכול לקבוע בדיוק את הסכום בזמן הגשת התביעה.
- הגשת תביעה
- כתב-תביעה

צירוף תביעות	כו.	התובע רשאי לכלול בכתב-תביעה אחד תביעות אחדות הנובעות מעילות שונות ונפרדות, אלא שעליו לפרט כל אחת מהן לחוד.
חתימת התובע והרשאה	כח. (1)	כתב-התביעה יהא חתום בחתימת יד התובע או, אם אין התובע יודע לחתום - בטביעת-אצבעו, או על-ידי מורשהו.
	(2)	חתימת התובע או טביעת-אצבעו, לפי העניין, תאושר על-ידי המזכיר הראשי של בית-הדין או מי שהוסמך לכך על-ידו.
	(3)	נחתם כתב-התביעה על-ידי מורשה, יצרף המורשה לכתב-התביעה הרשאה בכתב.
	(4)	כתב-תביעה שנחתם על-ידי מורשה לא יתקבל אם לא צורפה אליו הרשאה בכתב.
העתקים	כט. (1)	על התובע להגיש העתק אחד של כתב-התביעה בשביל בית-הדין וכן מספר העתקים כמספר הנתבעים.
	(2)	העתק מכתב-התביעה יימסר אחר-כך לכל נתבע יחד עם הזמנה לדין, כאמור להלן בפרק ד.
הודעה לתובע	ל.	מזכירות בית-הדין תקבל את כתב-התביעה עם ההעתקים הנזכרים בסעיף הקודם ותרשום על גבי כתב-התביעה את יום הגשתו ואת המספר הסידורי של התיק; והיא תקבע גם את התאריך לבירור המשפט, תרשום אותו על גבי כתב-התביעה ותחתים את התובע או את מורשהו מתחת לתאריך זה. החתמה זו תשמש אישור הודעה לתובע.
קביעת תאריכים	לא.	בקביעת תאריכים למשפטים שאינם תביעה למזונות ינהג המזכיר לפי הכלל של כל הקודם - קודם ובהתאם להלכה, אלא אם כן ניתנה לו הוראה אחרת בכתב על-ידי בית-הדין או על-ידי דיין.

לב. (1) במהלך המשפט רשאי התובע להגיש תביעת-אגב, היינו: תביעה הקשורה לתביעה העיקרית או שיש לה יחס אליה; וכן רשאי הנתבע להגיש במהלך המשפט תביעת-נגד נגד התובע.

תביעת-אגב
ותביעת-נגד

(2) תביעות כאלה, אם הן מובאות בשעת הדיון, אין מן הצורך להגישן בכתב, ומספיק אם נרשמו בפרוטוקול, אלא אם החליט בית-הדין אחרת.

(3) בית-הדין רשאי להחליט שלא לצרף תביעת-אגב או תביעת-נגד לתביעה העיקרית. במקרה זה על בית-הדין לנמק את החלטתו.

לג. (1) תביעה למזונות תוגש בצירוף טופס שייקבע לפי תקנה ריא.

(2) נתבע בתביעה למזונות יגיש כתב-תשובה לתביעה בצירוף טופס שייקבע לפי תקנה ריא.

(3) תביעה למזונות תיקבע לדיון במועד האפשרי הסמוך ביותר ליום הגשת התביעה. הוראה זו תחול גם על כל תאריך נדחה.

לד. (1) בתביעה שאינה למזונות הנתבע רשאי, אם רצונו בכך, להגיש כתב-תשובה על כתב-התביעה.

(2) על הנתבע להגיש העתק אחד של כתב-התשובה לבית-הדין, ומספר העתקים נוסף כמספר התובעים.

(3) מזכירות בית-הדין תעביר את כתב-התשובה לידי התובעים.

פרק ז: הזמנת בעלי-דין

לה. כל הזמנה לבעל-דין תיעשה בכתב, מלבד במקרים שבתקנות הזמנת בעל-דין אלה נאמר אחרת.

כתב-ההזמנה לו. (1) הזמנה בכתב צריכה לכלול את שמו ומקומו של בית-הדין, מספר התיק, שמות הצדדים, מהות העניין שלשמו באה ההזמנה, שמו ומענו של המוזמן, והיום והשעה שבהם הוא נדרש להופיע.

(2) הזמנה צריכה להיות חתומה בחותמת בית-הדין ובחתימת יד פקיד בית-הדין ולשאת את התאריך שבו נכתבה.

(3) לכתב-ההזמנה יצורף טופס אישור מסירה.

(4) מנהל בית-הדין הרבניים יקבע את מועד תחילתו של ס"ק (3).

אופן משלוח ההזמנה לו. משלוח הזמנה יכול שייעשה באמצעות שליח בית-דין ויכול שייעשה באמצעות הדואר. מזכירות בית-הדין תרשום בתיק התביעה, או בתעודה שתצורף לתיק, מהו אופן משלוח ההזמנה.

זמן משלוח ההזמנה לח. (1) ההזמנה בתביעה שאינה למזונות תישלח לפחות שלושים יום לפני מועד הדיון.

(2) במקרים דחופים רשאית המזכירות לסטות מהוראה זו.

(3) בית-הדין רשאי לסטות מהוראה זו לפי שיקול-דעתו.

אישור מסירת ההזמנה לט. הזמנה הנעשית באמצעות שליח בית-דין תיעשה בשני טפסים שווים. טופס אחד ישאיר שליח בית-דין בידי המוזמן, ואת השני הוא יחזיר לבית-הדין כשהוא חתום בידי המוזמן ובו יאשר השליח בחתימתו את דבר מסירת ההזמנה וזמנה. אם ההזמנה נעשית באמצעות הדואר, עליה להישלח בדואר רשום עם אישור מסירה, אלא אם הורה בית-הדין על משלוח בדרך אחרת. העתק ההזמנה ואישור המסירה יצורפו לתיק התביעה.

מסירת ההזמנה על-ידי שליח בית-דין מ. (1) שליח בית-הדין ימסור את ההזמנה למוזמן בכל מקום שהוא מוצא או פוגש אותו.

(2) סירב המוזמן לקבל את ההזמנה מידי שליח בית-הדין או שקיבלה וסירב לחתום, ירשום השליח את דבר הסירוב בכתב על הטופס שהוא מחזיר לבית-הדין.

(3) לא מצא שליח בית-הדין את המוזמן, ימסור את ההזמנה בדירת המוזמן לידי אחד מבני-ביתו הבוגרים או במקום עסקו לידי אחד מהעובדים בו או לאחד משכניו הקרובים; יחתים את מקבל ההזמנה וירשום בה את שמו המלא של המקבל וקרבתו או יחסו אל המוזמן וזמן מסירתה; ואם סירב המקבל לחתום, ירשום את דבר הסירוב.

(4) בשום פנים לא ימסור שליח בית-הדין את ההזמנה לידי יריבו של המוזמן.

מא. (1) לא יישלחו כתבי בית-דין לנתבע הנמצא מחוץ לתחום מדינת ישראל אלא לאחר שמזכירות בית-הדין תקבל אישור בית-הדין בדבר הצורך לכך.

(2) אם בעל-הדין שאותו יש להזמין אינו נמצא במקום מושבו של בית-הדין, ובית-הדין החליט שההזמנה לא תיעשה באמצעות הדואר - תישלח ההזמנה אל בית-הדין של המקום אשר בו נמצא המוזמן; ואם אין שם בית-דין - תישלח ההזמנה אל הרב המקומי או אל רשות ציבורית מקומית, והמסירה תיעשה על-ידי שליח בהתאם להוראות סעיף לט.

מב. (1) טכח בית-הדין שאי-אפשר להמציא הזמנה לדין בדרך שנקבעה, רשאי הוא להורות על המצאת ההזמנה בדרכים אלה, כולן או מקצתן:

- א. בהדבקת עותק שלה בבית שבו, לפי הידוע, גר או עסק הנמען לאחרונה.
- ב. בפרסום מודעה ברשומות או בעיתון יומי.
- ג. בכל דרך אחרת שתראה לו.

(2) תחליף המצאה לפי תקנה זו כוחה יפה כהמצאה לנמען גופו.

(3) בית-הדין המורה על תחליף המצאה, יקבע מועד לתחילת המשפט בהתאם לנסיבות.

מג. בית-הדין לא יחליט על הזמנת בעל-דין בדרך של פרסום, אלא אחרי שמבקש ההזמנה הצהיר בפני בית-הדין או בפני מי

הזמנה על-ידי
פרסום

שהוסמך לכך על-ידו, כי אינו יודע את מקומו של המוזמן וכי עשה את כל מה שביכולתו לברר את הדבר, לרבות חקירה ודרישה ברשויות המוסמכות, ולא עלה בידו.

הזמנה בלתי-מספקת	מד.	בכל מקרה של מסירת ההזמנה לא לידי בעל-הדין בעצמו, רשאי בית-הדין, לפי הנסיבות, לראות את מסירת ההזמנה כבלתי-מספקת.
הודעת תאריך בבית-הדין	מה.	הודעה על-ידי בית-הדין לצד על תאריך ישיבה שנרשמה בפרוטוקול היא כהזמנה בכתב שנמסרה לצד.
מסירת כתבים אחרים	מו.	מסירת כתב-תביעה, פסק-דין או כל כתב אחר המיועד לבעל-דין תיעשה בדרך דומה למסירת ההזמנה בהתאם לאמור לעיל.

פרק ה: הרשאה

מינוי מורשה	מו.	(1) כל בעל-דין יכול למנות מורשה להופיע ולפעול בשמו ובמקומו בפני בית-הדין כל-אימת שאין צורך כי בעל-הדין יופיע ויפעל אישית.
		(2) הרשאה למורשה תהא בכתב.
		(3) חבר דייני בית-הדין הרבני הגדול יקבע נוסח להרשאה.
		(4) אם ההרשאה אינה בנוסח כאמור בס"ק (3), יחליט בית-הדין אם לקבלה אם לאו.
פעולה ללא הרשאה ומינוי אפוטרופוס-לדין	מת.	(1) התברר שבעל-הדין אינו יכול לפעול בעצמו וגם אינו יכול למסור הרשאה כדין ושעיקוב בדיון עלול לגרום נזק לבעל הדין, יכול בית-הדין להרשות לאדם אחר לפעול בשם בעל-הדין ולהגן על זכויותיו גם בלי הרשאה בכתב.
		(2) בית-הדין רשאי למנות לפסול-דין, או למי שזקוק לאפוטרופוס, אפוטרופוס לדין אשר ייצגו ייצוג מלא בכל ההליכים בבית-הדין.

מט. מורשה על-פי הרשאה יכול, אם הרשאתו מכילה ייפוי-כוח לכך, להעביר את זכויותיו על-פי ההרשאה - כולן או מקצתן - לאחר.

- נ (1) כמורשה בבית-הדין כשיר לפעול
- עורכי-דין וטוענים
- (א) עורך-דין בעל רשיון לפי חוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961.
- (ב) טוען רבני בעל רשיון לפי תקנות הטוענים הרבניים, התשכ"ח-1968.
- (2) בית-הדין יכול להרשות הופעת מורשה לשם פעולה מסוימת או משפט מסוים, אף אם המורשה אינו עורך-דין או טוען רבני מוסמך.
- (3) מורשה שנפסל להופעה, לא יופיע גם שלא בתמורה.
- (4) רשות בית-הדין הנזכרת בס"ק (2) תידרש לגבי כל הופעה ושיבה.
- (5) רב המשמש בקודש, עובד הרבנות או המועצה הדתית או עובד בית-הדין או עובד-מדינה, לא יורשה להופיע בין בתמורה ובין שלא בתמורה, אלא אם כן הוא מופיע בתוקף תפקידו.

נא. בית-הדין יכול להפסיק את הופעתו של כל מורשה במשפט, אם הוא רואה שהמורשה מפריע להוציא דין אמת לאמיתו או שאינו מציית להוראת בית-הדין או שאינו מתייחס לבית-הדין בכבוד הראוי.

פרק ו: מהלך הדיון

- נב. הדיון בענייני משפחה ובבקשות לגיור מתנהל בדלתיים סגורות, ובשאר העניינים - בדלתיים פתוחות, אלא אם בית-הדין הורה אחרת במשפט מסוים או בישיבה מסוימת. בכל אופן רשאי בית-הדין להרשות או לא להרשות את נוכחותו של אדם מסוים או סוגי בני-אדם.
- דיון בדלתיים סגורות ובדלתיים פתוחות

- נ. לבוש צנוע אין להופיע לפני בית-הדין אלא בלבוש צנוע והולם, כולל כיסוי-ראש. עורכי-דין וטוענים רבניים יופיעו גם במקטורן או בלבוש עליון, אלא אם כן הסכים בית-הדין להופעה שונה.
- נד. איסור פרסום הדיונים המתנהלים בבית-הדין בדלתיים סגורות הם חסויים. אין לפרסם פרטים על מהלך הדיונים אלא באישור מפורש, בכתב, של בית-הדין.
- נה. ניהול הדיון (1) ניהול הדיון וכן השמירה על הסדר והמשמעת בבית-הדין בשעת הדיון הם בידי היושב-ראש של בית-הדין. הוא רשאי גם לצוות להוציא מאולם בית-הדין כל אדם המפריע למהלך הדיון על-ידי נוכחותו, התנהגותו או אי-ציות להוראות או המופיע בלבוש לא-צנוע ובלתי-הולם.
- (2) אדם המפריע למהלך הדיון, כאמור בס"ק (1), או כמוגדר בסעיף 2 לחוק בתי דין דתיים (מניעת הפרעה), התשכ"ה-1965 - רשאי בית-הדין לצוות על הרחקתו, ורשאי הוא, לאחר שהתרה באותו אדם והלה לא שעה להתראה, להענישו על אתר בקנס או במאסר עד שלושה חדשים, כאמור בסעיף 2 לחוק האמור.
- נו. בירור הופעה (1) לפני התחלת הדיון יברר בית-הדין אם הופיעו הצדדים, ובהעדר אחד מהם - אם הנעדר הוזמן כדין.
- (2) הפרטים הנזכרים בס"ק (1) יירשמו בפרוטוקול.
- נז. נוכחות בעלי-הדין אישית במשך כל מהלך המשפט על בעלי-הדין להיות נוכחים גם אם יש להם מורשים, אלא אם כן החליט בית-הדין שאין צורך בנוכחותם או בנוכחות אחד מהם בכל מהלך המשפט או בחלק ממנו.
- נט. אי-הופעת בעל-דין אישית לא הופיע בעל-הדין בעצמו אלא מורשהו, יחליט בית-הדין לפי הנסיבות של המקרה אם
- (1) לדחות שמיעת הטענות עד שיופיע בעל-הדין בעצמו, או
- (2) לשמוע את טענת המורשה של בעל-הדין הנעדר עד שיתברר אם יש צורך בהופעת בעל-הדין עצמו אם

לאו, או

- (3) אם בעל-הדין אינו יכול להופיע בעצמו, כגון אם הוא בחוץ-לארץ או אם בית-הדין מוצא שחקירת בעל-הדין עצמו לא תוכל להועיל לבירור הדין - לשמוע את המורשה במקום בעל-הדין, או
- (4) לשגר שליחים לקבל טענות בעל-הדין.

נט. הדיון מתנהל לפי סדר זה: סדר הדיון

- (א) טענות התובע והנתבע וחקירתם.
- (ב) עדויות והוכחות.
- (ג) סיכומי הצדדים, בעל-פה או בכתב, לפי קביעת בית-הדין.

- ס. (1) גם אם יש לצדדים מורשים, חייבים בעלי-הדין לטעון בעצמם בתחילה ולברר את דבריהם, ומורשיהם יוכלו להסביר ולנמק את טענותיהם אחרי-כן.
- (2) בית-הדין יכול, לפי ראות-עיניו, להרשות, בטענות מסוימות או במשפט מסוים, שהמורשה יטען לפני מרשהו או אפילו במקומו. אם בית-הדין מוצא, כי לשם חיקור הדין רצוי שבעל-הדין עצמו לא יהיה נוכח בזמן שמורשהו מרצה את דבריו - רשאי הוא לצוות על כך.

- סא. בעל-הדין חייב לענות תשובות מלאות, אמיתיות וכנות ובלי השתמטות, על כל השאלות שבית-הדין יעמיד לו או שהצד שכנגד יעמיד לו ברשות בית-הדין; וכן עליו להגיש את כל המסמכים והניירות אשר יידרשו על-ידי בית-הדין או, ברשות בית-הדין, על-ידי הצד שכנגד.

- סב. בזמן שבעל-הדין מברר את דבריו או עונה לשאלות או נדרש לענות, אין מורשהו רשאי לעזור לו על-ידי הזכרת דברים באיזו דרך שהיא, חוץ אם קיבל רשות על-כך מבית-הדין.

- סג. (1) אחרי ששני בעלי-הדין הרצו את דבריהם, יורשה הנתבע או מורשהו לחקור ולדרוש את התובע ואחר-כך יורשה הנתבע או מורשהו לחקור ולדרוש את

הנתבע, לאחר-מכן לא תהיה חקירה נוספת אלא לפי רשות בית-הדין. חקירות ודרישות אלה של בעלי-הדין זה את זה צריכות להיות מכוונות לעזור לבית-הדין לברר את האמת. בסמכותו של בית-הדין להורות על סדר שונה, בהחלטה שתירשם.

(2) בית-הדין רשאי לפסול כל שאלה ואף להפסיק את חקירתו של בעל-הדין אם נראה לבית-הדין כי השאלה או המשך החקירה מיותרים או שהם עלולים להפריע לבירור האמת.

טענות ושאלות נוספות סד. בכל שלב של הדיון רשאי בית-הדין לקבל מבעלי-הדין טענות והסברים נוספים וכמו-כן להעמיד לבעלי-הדין שאלות נוספות.

אי-התאמה בטענות סה. מצא בית-הדין שיש אי-התאמה בין כתב-התביעה ובין טענות התובע שבעל-פה, רשאי הוא לקבל את הטענות שבעל-פה או לדחות את שמיעת המשפט כדי לאפשר לתובע לתקן את כתב-תביעתו ולשולחו לצד השני או לבטל את התביעה.

פרוטוקול סו. (1) מהלך הדיון ודברי בעלי-הדין והעדים יירשמו בפרוטוקול.

(2) רישום הפרוטוקול ייעשה בידי סופר בית-הדין או בידי דיין או בדרך אחרת שיקבע בית הדין, בין בידי רושם או קצין ובין באמצעות מכשיר הקלטה או באמצעים אחרים.

(3) בפרוטוקול יירשמו דברי בעלי-הדין והעדים. במהלך רישום הפרוטוקול יסומן כל מסמך המוגש על-ידם במספר סידורי ויצורף לתיק.

(4) בית-הדין רשאי - לפי בקשת בעל-דין, ולאחר שניתנה הזדמנות לבעלי-הדין האחרים להשמיע את דבריהם - לתקן רישום בפרוטוקול. הפרוטוקול המתוקן יחתם על-ידי בית-הדין או סופר הדיינים.

(5) בקשה לתיקון הפרוטוקול יכול שתהא מוגשת בישיבה הסמוכה לישיבה שבה נרשם הפרוטוקול שאותו מבקשים לתקן או תוך 30 יום מהישיבה הנזכרת - הכול לפי המוקדם יותר. בית-הדין רשאי לקבוע תאריך מאוחר יותר לפי שיקול-דעתו.

- סז. בית-הדין רשאי בכל שלב משלבי הדיון, לאחר שמיעת עיקרי טענות הצדדים, אם הוא רואה צורך או תועלת בדבר - לדרוש מכל אחד מהצדדים להגיש לו הרצאה מפורטת בכתב ולהמציא העתק ממנה לצד שכנגד.
- סח. ראה בית-הדין צורך לשמוע את דברי בעל-הדין עצמו ויש סיבה מספקת, כגון מחלה, מאסר וכדומה, המונעת את בעל הדין מלהופיע - רשאי בית-הדין לשגר סופרי דיינים או אחרים אשר יקבלו את דבריו וירשמו אותם, ואם אפשר, יחתימו עליהם את בעל-הדין. בית-הדין יודיע על כך לצד שכנגד כדי שיוכל להיות נוכח באותו מעמד ולחקור את בעל-הדין.
- סט. מת אחד מבעלי-הדין במהלך המשפט, מזמין בית-הדין, אם הוא רואה שיש מקום לכך לפי טיב העניין, את היוורשים או את האפוטרופוס, אם נתמנה אפוטרופוס, וימשיך בבירור המשפט מהנקודה שעמד בה.
- ע. בכל שלב משלבי הדיון רשאי בית-הדין להחליט בדבר השימוש בחומר של הליכים אחרים שהיו לבעלי-הדין או לאחד מהם.
- עא. הועבר משפט, אחרי שהחל הדיון בו, מהרכב בית-דין אחד להרכב בית-דין אחר או שבא שינוי בהרכב בית-הדין. יחליט בית-הדין בהרכב החדש, לאחר שמיעת דברי הצדדים בעל-פה או בכתב לפי החלטת בית-הדין, אם להמשיך את הדיון מאותו השלב שבו נפסק הדיון בהרכב הקודם או להתחיל את המשפט מהתחלתו או מאחד השלבים הקודמים. הוראה זו תחול גם על העברת משפט מהרכב להרכב בבית-הדין הרבני הגדול.
- עב. הטיל בית-הדין על בעל-דין להביא עדים או ראייה לדבריו ושאלו אם יש לו עדים או ראייה וענה שאין לו, שוב אין בית-הדין מקבל ממנו עדים או ראייה, אלא אם כן נתן טעם מספיק לדבריו הראשונים.
- עג. גם לאחר שבעל-דין הצהיר "אין לי עדים ואין לי ראייה", רשאי בית-הדין להחליט על שמיעת עדות והוכחות, אם הנדון
- הרצאת דברים בכתב
- שמיעת בעל-דין על-ידי סופרי הדיינים
- כשבעל-דין נפטר
- שימוש בהליכים אחרים
- משפט שהועבר מהרכב אחר ושינוי בהרכב
- "אין לי עדים"
- שמיעת עדים לאחר-מכן

הוא עניין שלא מועילה בו מחילה והודאה או שאין להצהרה
תוקף של מחילה או הודאת בעל-דין.

ארכה להבאת עדים	עד.	ראה בית-הדין שיש לתת לבעל-דין ארכה לשם הזמנת עדים או לשם המצאת ראיה אחרת, יתן לו ארכה מתאימה. עבר הזמן ובעל-הדין לא הביא את הראיה, בית-הדין רשאי לגמור את הדיון ולהוציא את הפסק בלעדית.
הודעה על סיום טענות וראיות	עה.	עם גמר הטענות והראיות ישאל בית-הדין את הצדדים אם יש להם עוד טענות וראיות, ואם אין להם - יודיע בית-הדין כי בכך נגמרה שמיעת טענות וראיות, והדבר יירשם בפרוטוקול.
סיכומים	עו.	אחרי הודעה זו יורה בית-הדין לצדדים לסכם את דבריהם בעל-פה או בכתב, אלא אם יחליט בית-הדין, בהסכמת הצדדים, שאין צורך בכך.
סדר הסיכומים	עז.	ראשון לסיכום הטענות הוא התובע, ואחריו מסכם הנתבע. בית-הדין רשאי, לפי ראות-עיניו, להרשות לתובע לענות בנקודה מסוימת או בנקודות מסוימות לסיכום של הנתבע.
ביטול תביעה	עת.	(1) בעל-דין הרוצה לבטל, בכל שלב משלבי הדיון, תביעה או בקשה שהוגשה על-ידו - יגיש בקשה בכתב לכך לבית-הדין שלפניו הוגשה התביעה או הבקשה.
	(2)	הוגשה בקשה, כאמור, לפני שהנתבע או המשיב הוזמנו לדין - יחליט בית-הדין אם יש להעביר את העתק הבקשה לנתבע או למשיב, אם לאו.
	(3)	הוגשה בקשה, כאמור, אחרי שהנתבע או המשיב הוזמנו לדין - יועבר העתק הבקשה לנתבע או למשיב.
	(4)	הנתבע או המשיב רשאים להשיב בכתב לבקשה תוך חמישה-עשר יום מהיום שהעתק נמסר לו.
	(5)	בית-הדין יחליט אם לשמוע את בעלי-הדין גם בעל- פה בעניין הבקשה, אם לאו.

(6) ההחלטה אם לקבל את הבקשה, כאמור, או לדחותה מסורה לשיקול-דעתו של בית-הדין.

(7) בהחליטו בעניין הבקשה יחליט בית-הדין גם בדבר ההוצאות אשר נגרמו עקב התביעה או הבקשה, ועקב הבקשה - לביטולה.

(8) החליט בית-הדין שלא להיעתר לבקשה, רשאי בית-הדין לפסוק בהתאם לחומר שבתיק או לתת הוראה אחרת בדבר המשך הדיון.

עט. (1) תובע שהזניח תביעתו ולא פנה בעניין אל בית-הדין הזנחת תביעה במשך שישה חודשים רצופים, רשאי בית-הדין להחליט על ביטול התביעה לאחר שניתנה הודעה לצדדים וניתנה להם הזדמנות לנמק מדוע לא תימחק התביעה.

(2) בית-הדין רשאי להחליט על ביטול התביעה גם ללא הזמנת הצדדים, אם ראה צורך בכך.

פרק ז: עדות

פ. החליט בית-הדין לשמוע עדים, מזמינים אותם כדרך שמזמינים בעלי-דין.

פא. כל צד רשאי להביא בעצמו את עדיו לבית-הדין, לאחר שקיבל רשות מבית-הדין.

פב. (1) צד המבקש להזמין עד על-ידי בית-הדין יידרש להבטיח את הוצאותיו ודמי-בטלה.

(2) שיעור הוצאות עד או מומחה ייקבע על-ידי בית-הדין בתום עדותם. כן יוחלט אז מי ישא בהוצאות.

פג. בית-הדין רשאי, לפי שיקול דעתו, להזמין כל אדם או לדרוש המצאת מסמכים והוכחות, אם ראה צורך בכך.

הוצאות עד שהוזמן, כאמור, יקבעו על ידי בית-הדין. וכן יוחלט מי ישא בהם, לפי העניין - אוצר-המדינה או מי מהצדדים.

פד. אזהרה לעדים
לפני קבלת העדות יזהיר בית-הדין את העד כדין וכחוק שיגיד את האמת ושלא יכבוש עדותו.

פה. רישום העדות
סופר הדיינים ירשום את שם העד ופרטיו האישיים ואם הוזהר וכן ירשום את כל דברי העדות.

פו. עדות בפני מי
(1) עדים מעידים בעל-פה, כל אחד שלא בפני הבא אחריו, בפני בית-הדין ובפני בעלי-הדין ובאי-כוחם; אולם בית-הדין רשאי להחליט לשמוע עדות שלא בפני בעל-דין ובא-כוחו, אם ראה סיבה מספקת לכך לפי הדין.
(2) החלטה על שמיעת עדות שלא בפני בעל-דין ובא-כוחו תירשם בפרוטוקול, ובהחלטה תנומק הסיבה לכך.

פז. עדות בכתב
אם לפי הדין אפשר לקבל עדות מסוימת בכתב, יחליט בית-הדין על דבר קבלת העדות בכתב ועל דרך קבלתה.

פח. עדות באמצעות תורגמן
עד המעיד בלשון שאינה מובנת לבית-הדין יחליט בית-הדין על אופן קבלת העדות. החליט בית-הדין לקבל עדות על-פי תורגמן, יקבע בית-הדין את התורגמן ואת שכרו.

פט. חקירת עדים
(1) העד מגיד את עדותו ובית-הדין חוקרו. אחר-כך רשאי לחוקרו הצד שהזמינו ואחריו הצד שכנגד.
(2) ראה בית-הדין צורך בכך, רשאי הוא לחקור את העדים לפני החקירה הנגדית.
(3) בית-הדין רשאי להוסיף בכל עת שאלות נוספות וכן להרשות לבעלי-הדין או לאחד מהם לעשות כך.

צ. פסילת שאלות
בית-הדין רשאי לפסול כל שאלה שהוצגה לעד ואף להפסיק את חקירתו על-ידי בעלי-הדין, אם בית-הדין חושש שיש בשאלה או בחקירה משום שמא ילמד לשקר או אם נראה לבית-הדין כי השאלה היא מיותרת או שיש בה משום עלבון או הפחדה.

- צא. לאחר קבלת העדות יחתום העד על הפרוטוקול, ובית-הדין יאשר בחתימתו שהעדות נתקבלה בפניו.
- צב. (1) ראה בית-הדין שיש סיבה מספקת המונעת את העד מלהופיע בפניו ויש גם סיבה המונעת מבית-הדין ללכת אל העד לגביית עדותו, יכול בית-הדין להחליט לשלוח אליו סופרי דיינים או אחרים והם יגבו את עדותו כאמור לעיל, לאחר שהוזמנו הצדדים ובאי-כוחם, והם רשאים לחקרו. גובי העדות יחתימו את העד על עדותו ויאשרו בחתימתם כי העדות נתקבלה בפניהם. במקרה שהעד לא חתם, יציינו את סיבת הדבר. מהלך גביית העדות יירשם.
- (2) על-אף האמור בס"ק (1), סופרי הדיינים יפעלו בגביית העדות וחקירת העד בהתאם להנחיות הכלליות של בית-הדין.
- (3) במקרים של עיגון או שקיים חשש לאי-הופעת העד בשלב מאוחר יותר, רשאי בית-הדין לשמוע את העדות לפני שמיעת טענותיהם של הצדדים.
- צג. עד שאינו גר בשטח שיפוטו של בית-הדין הדין בעניין, רשאי בית-הדין להחליט שעדותו תיגבה על-ידי בית-הדין שבאיזור שיפוטו גר העד. בית-הדין הדין מעביר את העניין שעליו לגבות את העדות לבית-הדין הגובה את העדות.
- צד. בית-הדין הגובה את העדות מודיע לבעלי-הדין את תאריך שמיעת העדות וגובה את העדות בהתאם לסדר גביית עדות בבית-הדין הדין.
- צה. אחרי גביית העדות מעביר בית-הדין הגובה את העדות את הפרוטוקול עצמו או העתק ממנו חתום על-ידו, לבית-הדין הדין.
- צו. אם יש צורך לגבות עדות בחוץ-לארץ, יקבע בית-הדין מי יגבה את העדות וסדרי גבייתה.

פרק ח: שבועה

- | | | |
|-----|--------------------------|--|
| צז. | סדר השבעת בעל-דין | חויב בעל-דין להישבע, מפציר בית-הדין תחילה בבעלי-הדין לחזור מעניין השבועה. לא חזרו בהם - מנסח בית-הדין את השבועה בכתב בלשון המובנת לנשבע, מזהיר את החייב שבועה שלא יישבע לשקר, ואת המשביע - שלא יגרום לשבועת שקר. |
| צח. | שבועה בפני מי | השבועה היא בפני בית-הדין ובפני הצד שכנגד, אלא שאם לא הופיע אותו צד לאחר שהוזמן או הודע כדין, יכולה השבועה להיות שלא בפניו. |
| צט. | השבעה על-ידי בית-דין אחר | אם החייב שבועה אינו גר בשטח שיפוטו של בית-הדין, ובית-הדין מחליט שיש להשביעו במקום שבו הוא גר - הריהו שולח את נוסח השבועה לבית-הדין של אותו המקום, וזה מזמין את הצדדים, משביע את החייב ושולח את הפרוטוקול של השבועה חתום בידי בית-הדין אל בית-הדין הדין בעניין. |

פרק ט: אי-הופעת בעלי-דין או עדים

- | | | |
|-----|--------------------|--|
| ק. | אי-הופעת בעלי-הדין | (1) לא הופיעו בעלי-הדין לישיבה שנקבעה לבירור המשפט והם הוזמנו כדין, רשאי בית-הדין לדחות את הדיון בלי תאריך או למחוק את התביעה. התביעה תימחק לאחר שניתנה לצדדים הודעה על כך וניתנה להם אפשרות להגיב בכתב. |
| (2) | | לא מחק בית-הדין את התביעה, ותוך שלושים יום לא פנה אחד מבעלי-הדין בכתב לבית-הדין בדבר המשכת המשפט - רשאי בית-הדין להורות על מחיקת התביעה לאחר שניתנה לצדדים הזדמנות להגיב בכתב. |
| (3) | | בית-הדין רשאי להחליט על מחיקת התביעה, במקרים האמורים בס"ק (1) ובס"ק (2), גם ללא הודעה לצדדים וללא שמיעת טענותיהם, אם ראה צורך בכך. |

- קא. הופיע התובע ולא הופיע הנתבע, והוא הוזמן כדין - רשאי בית-הדין להחליט על בירור התביעה, כולל שמיעת עדות וראיות, שלא בפני הנתבע ולתת פסק-דין או לדחות את הישיבה לתאריך אחר.
- קב. הופיע הנתבע ולא הופיע התובע, והוא הוזמן כדין - ימחק בית-הדין את התביעה לדרישת הנתבע, אלא אם כן בית-הדין מוצא שלפי הנסיבות אין למחוק את התביעה, ואז יידחה הדיון ללא קביעת תאריך.
- קג. בכל מקרה של אי-הופעת בעל-דין, כאמור בסעיפים הקודמים, דיון בית-הדין ויחליט - אם יידרש לכך - בדבר ההוצאות שנגרמו עקב אי-ההופעה.
- קד. מי שהוזמן להשיב על תביעה שהוגשה נגדו או לטעון לתביעה שהגיש או שהוזמן להעיד ולא התייצב או נצטווה להמציא מסמך ולא המציאו, יחולו לגביו הוראות סעיף 4 לחוק בתי-דין דתיים (כפיית ציות), התשט"ז-1956.
- קה. ניתנו פסק-דין, החלטה או צו, שלא בפני בעל-דין - תעביר המזכירות העתק מהם לבעל-דין שבהיעדרו הם ניתנו.
- אי-הופעת הנתבע
- אי-הופעת התובע
- הוצאות עקב אי-ההופעה
- אי-התייצבות
- העברת העתק פסק-הדין

פרק י: עיכוב, עיקול וצו-מניעה זמני

- קו. (1) הוגשה בקשה לעכב יציאת אדם מן הארץ מתוך טענת חשש עיגון או לשם הבטחת זכויות שהוגשה עליהן תביעה או זכויות לפי פסק-דין, רשאי בית-הדין לדון בבקשה גם שלא בפני הנתבע, אם בית-הדין רואה כי נסיבות המקרה מצדיקות זאת.
- (2) בית-הדין רשאי לדון בבקשה לעיכוב יציאת אדם מהארץ מתוך טענת חשש עיגון, גם אם הבקשה הוגשה שלא על-ידי בעל הדין, אם נראה לבית-הדין שמטרת הבקשה היא למנוע עיגון.
- עיכוב יציאה שלא בפני בעל-דין

- ק.ז. (א) (1) תוקפו של צו עיכוב יציאה מהארץ שניתן במעמד צד אחד יהיה לתקופה של שלושים יום. המבקש חייב להודיע לצד שנגדו הוצא הצו על הוצאת הצו תוך ארבעה ימים מיום שהצו ניתן. על המבקש להמציא לבית-הדין אישור שהצו נמסר לצד השני או אישור על תחליף מסירה או להמציא נימוק להנחת דעתו של בית-הדין אם לא היתה מסירה.
- (2) בית-הדין רשאי להתנות מתן צו במעמד צד אחד במתן ערבות מטעם המבקש או ערבות צד שלישי או שניהם גם יחד.
- (3) הוגשה התנגדות לצו שניתן במעמד צד אחד, דיון בית-הדין בהתנגדות תוך שבעה ימים. ההחלטה תינתן תוך שלושה ימים מיום הדיון. כל עוד לא ניתנה החלטה, יעמוד הצו בעינו.
- (4) הדיון בהתנגדות יהיה במעמד שני הצדדים, אלא אם החליט בית-הדין לדון בבקשה שלא במעמד הצדדים.
- (5) הדיון בהתנגדות יכול שיהיה בהרכב שונה מזה שנתן את הצו.
- (6) לא הוגשה התנגדות תוך שלושים יום ומילא המבקש אחר האמור בס"ק (1), יוארך הצו לתקופה של שנה, ובית-הדין ידון בבקשה בתאריך מוקדם במעמד שני הצדדים. הדיון בבקשה יכול שיתקיים במועד שנקבע לדיון בתיק העיקרי או בתיק אחר של הצדדים.
- (7) בית-הדין רשאי, נוסף על הצו, להורות על הפקדת דרכונו או תעודת-המעבר של המעוכב וכן להתנות תנאים ליציאתו מן הארץ.
- (8) בכל צו לעיכוב יציאת אדם מהארץ רשאי בית-הדין, כאשר הוא רואה צורך בכך, גם אם לא נתבקש לכך על-ידי אחד מבעלי-הדין, להאריך, גם שלא במעמד, את עיכוב היציאה, לתקופה נוספת, שלא תעלה על שנה. צו שהוארך לפי סעיף קטן זה ניתן להארכות נוספות, כאמור.

(9) בית-הדין רשאי לסטות מן ההוראות דלעיל או מחלק מהן, מטעמים שיירשמו, ובלבד שיקוים דיון תוך שבעה ימים, כאמור בס"ק (3).

(ב) הוגשה בקשה לביטול צו עיכוב יציאה מהארץ, ידון בית-הדין בבקשה במעמד שני הצדדים, אלא אם החליט בית-הדין, מטעמים שיירשמו, כי ידון בבקשה במעמד צד אחד. העתק ההחלטה יישלח לבעל-הדין שההחלטה ניתנה בהיעדרו.

- קח. (1) (א) להבטחת זכויות בנכסים שלגביהם הוגשה תביעה בבית-הדין או להבטחת זכויות לפי פסק-דין, רשאי בית-הדין ליתן צו עיקול על נכסים או זכויות שבידי הנתבע וכן על נכסים או זכויות של הנתבע שבידי צד שלישי.
- (ב) בית-הדין רשאי לדון במתן צו, כאמור, גם שלא במעמד הצדדים, אם ראה שנוסבות המקרה מצדיקות זאת.
- (2) בית-הדין רשאי להגביל את תוקפו של צו העיקול בזמן וכן רשאי הוא להתנותו במילוי תנאים שייראו לו.
- (3) מזכירות בית-הדין תודיע לצדדים הנוגעים בדבר את דבר הטלת העיקול.

קט. דיון בבקשה לצו-מניעה זמני במעמד צד אחד יהיה לפי ההוראות של תקנה קז, בשינויים המחויבים.

פרק יא: פשר, החלטה, פסק

- קי. באו הצדדים לידי הסכם של פשרה, מכתיב בית-הדין את הפשר לכל פרטיו, אם לא הוגש על-ידי בעלי-הדין עצמם. בית-הדין מקריא את הפשר בפני הצדדים, ואם ראה צורך בכך מחתים את הצדדים עליו ומקבלים קניין, אם יש צורך לפי הדין בקניין.
- בית-הדין מאשר את הפשר, כולו או חלקו, ככל שניתן לאשרו לפי הדין, ובאישורו מקבל הפשר, כולו או חלקו, תוקף של פסק-דין.
- פשרה ופסק-דין על-פיה

חתימת בית-הדין	קיא. (1)	כל החלטה וכל פסק-דין ייחתמו על-ידי כל הדיונים שישבו בדין. ניתנו ההחלטה או פסק-הדין ברוב דעות, יצוין הדבר בהחלטה או בפסק.
	(2)	החלטה המתייחסת לסדרי הדיון תיחתם על-ידי דיין אחד.
העדר תוקף	קיב.	אין תוקף להחלטה או לפסק-דין כל עוד לא נכתבו ונחתמו, כאמור בתקנה קיא, על-ידי בית-הדין.
אי-השהיית מתן פסק-דין	קיג.	בית-הדין צריך להוציא את הפסק מיד כשנתברר לו הדין. לא ניתנו פסק-דין או החלטה תוך שישים יום מתום ההליכים, ידווח על כך לנשיא בית-הדין הגדול או למי שהוסמך לכך על-ידו.
הנמקת החלטות	קיד.	כל החלטה, למעט החלטה דיונית, שניתנה תוך מהלך המשפט, צריכה להיות כתובה ומנומקת; אולם בית-הדין יכול לדחות את מתן נימוקי ההחלטה לתאריך אחר או לפסק-הדין הסופי, מלבד במקרים שלגביהם יש הוראה אחרת בתקנות אלו.
תוכן פסק-דין	קטו.	כל פסק-דין צריך להכיל, מלבד ההחלטה בנושא המשפט, גם (א) סיכום תמציתי של טענות הצדדים. (ב) קביעת העובדות החשובות. (ג) נימוקי ההחלטה.
ויתור על נימוקים	קטז.	בהסכמת שני הצדדים ואחרי שוויתרו על זכות ערעור, רשאי בית-הדין להוציא פסק, מבלי לפרש מאיזה טעם דן.
פסק-דין על מסירת דבר בעין	קז.	כל פסק-דין על מסירת דבר בעין צריך לתאר ולסמן את הדבר בפרוטרוט ככל האפשר, וכן גם לקבוע, אם בית-הדין רואה צורך בכך, את סך הכסף שהחייב יהיה צריך לשלם לזוכה בדין, אם לא ימסור לו את הדבר.
הודעת פסק-דין ותוקפו לביצוע	קח. (1)	בית-הדין יודיע לצדדים על מועד מתן פסק-הדין. הוראה זו לא תחול על פסקי-דין, החלטות או צווים הניתנים במעמד צד אחד.

- (2) תאריך ההחלטה או הפסק הוא יום הכרזתם בבית-הדין, ותאריך זה צריך להירשם בהחלטה או בפסק.
- (3) בית-הדין רשאי להכריז פסק-דין גם שלא בפני בעלי-הדין או אחד מהם אם הודע להם על המועד.
- (4) כל פסק-דין, לרבות פסק-דין שניתן שלא בפני הצד, ניתן לביצוע מיד עם הכרזתו.
- (5) לא קיבל בעל-דין הודעה מראש על המועד שבו יינתן פסק-הדין, תודיע לו מזכירות בית-הדין בכתב כי פסק-הדין ניתן ונמצא בתיק.
- (6) לדרישת כל צד שהוא תשלח מזכירות בית-הדין לצד שכנגד העתק מאושר מהפסק.
- (7) בפסק-הדין יירשם בפני מי הוא הודע או אם ניתן שלא במעמד הצדדים.

פרק יב: הוצאות ושכר טרחתו של המורשה

- ק"ט. (1) בית-הדין מוסמך לפסוק הוצאות המשפט. הוצאות המשפט כוללות אגרות, הוצאות העדים, תרגום, שכר טרחתו של המורשה וכל הוצאה אחרת שתיראה לבית-הדין.
- (2) כל פסק-דין או החלטה הגומרת את הדיון צריכים להכיל החלטה על מי חלות הוצאות המשפט.

פרק יג: פסק-דין שניתן במעמד צד אחד

- קכ. ניתן פסק-דין במעמד צד אחד, רשאי בעל-הדין להגיש בקשה לביטולו או לשינויו.
- קכא. בקשה לביטול יש להגיש תוך שלושים יום מהיום שנמסר לבעל-הדין העתק מפסק-הדין, אולם רשאי הוא להגיש את הבקשה גם לפני שנמסר לו העתק הפסק.
- קכב. בקשה לביטול תוגש בכתב, עם העתק לצד שכנגד.

סדרי הדיון בה	קכג.	סדרי הדיון הם כמו בכל תביעה, אלא שהמבקש טוען ראשון.
ביצוע פסק-הדין	קכד.	פסק-הדין שהוגשה בקשה לביטולו עומד בתוקפו וניתן לביצוע כל עוד לא בוטל על-ידי בית-הדין או עוכב ביצועו.
עיכוב הביצוע	קכה.	הוגשה בקשה לביטול, רשאי בית-הדין לעכב את ביצוע פסק-הדין אם נתבקש לכך ורשאי הוא להחליט על עיכוב ביצוע במעמד צד אחד.
עבר המועד	קכו.	לא הוגשה בקשה לביטול בתוך התקופה, כאמור בתקנה קכא, לא ידון בית-הדין בבקשה לביטול פסק-הדין, אלא רק בדרך סתירת הדין ודיון מחדש כפי שנקבע בפרק הבא.
אישור פסק-הדין או ביטולו	קכז.	אחרי הבירור, כאמור בפרק זה, יאשר בית-הדין את פסק-הדין או יבטלו ויוציא פסק-דין חדש.

פרק יד: סתירת הדין ודיון מחדש

דיון מחדש ביוזמת בית-הדין	קכח.	חושש בית-הדין שטעה בפסק-דינו, יזמין את הצדדים לבירור נוסף, ובמקרה זה רשאי בית-הדין לעכב את ביצוע פסק-הדין עד לבירורו.
דיון מחדש לבקשת בעל-דין	קכט. (1)	בעל-דין זכאי בכל זמן לבקש דיון מחדש מבית-הדין שדן בעניינו על סמך טענות עובדתיות או ראיות חדשות שלא היו ידועות לו בדיון הקודם.
	(2)	המבקש יגיש בקשה בכתב ויפרט בה את הטענות או הראיות החדשות ואת הסיבה למה לא הביא אותן בדיון הקודם.
הדיון בבקשה	קל. (1)	בית-הדין ידון בבקשה מבלי לשמוע שום צד ויחליט אם יש לדחות את הבקשה או שיש להזמין את הצדדים לדיון בבקשה.
	(2)	החליט בית-הדין שיש להזמין את הצדדים לדיון בבקשה, רשאי בית-הדין לעכב את ביצוע פסק-הדין עד לבירורו.

קלא. אחרי הביורור, כאמור, בפרק זה, יאשר בית-הדין את פסק-הדין או יבטלו ויוציא פסק-דין חדש.

פרק טו: ערעור

- קלב. (1) כל פסק-דין וכל החלטה של בית-דין אזורי הגומרת את הדיון באופן שלא יינתן עוד פסק-דין, ניתנים לערעור לבית-הדין הגדול.
- (2) על פסק-דין זמני או החלטת-ביניים אין ערעור, אלא לאחר קבלת רשות לערער מבית-הדין הגדול.
- (3) בית-הדין הגדול רשאי, בנסיבות מיוחדות, להרשות ערעור גם מסיבות שאינן מנויות כאן.
- קלג. (1) הבקשה לרשות לערער תכלול העתק פסק-הדין או ההחלטה נשוא הערעור, נימוקי הערעור ונימוקים למה לא ישמע הערעור לאחר מתן פסק-הדין הסופי.
- (2) תקופת הגשת בקשה, כאמור, היא עשרה ימים מיום מתן פסק-הדין או ההחלטה נשוא הערעור. לא קיבל בעל-הדין הודעה מראש על המועד שבו יינתנו פסק-הדין או ההחלטה, תהיה התקופה עשרה ימים מהיום שבו הודע לו כי פסק-הדין או ההחלטה ניתנו.
- (3) על בקשות לרשות ערעור, הארכת מועד להגשת ערעור, הקדמת מועד דיון ודחייתו, יחליט בית-הדין או נשיא בית-הדין הרבני הגדול או אחד מדייני בית-הדין הרבני הגדול שהוסמך לכך, על-פי החומר שבכתב, ללא שמיעת הצדדים.
- (4) הוחלט לתת רשות ערעור, כאמור, תשמש הבקשה האמורה כתב-ערעור, והודעה על כך תימסר לצדדים.
- (5) תוך שבועיים מיום מסירת ההודעה למבקש עליו להשלים את כל הדרוש להגשת ערעור, כאמור להלן.
- קלד. בית-הדין הרבני הגדול רשאי, לפי שיקול-דעתו, להתנות את תנאים לערעור הגשת הערעור בהפקדת ערבויות מתאימות.

(ה) נימוקי הערעור.

(ו) עתירת המערער.

קמב. הוגש ערעור על פסק-דין שניתן ללא נימוקים, רשאי בית-הדין הרבני הגדול, גם טרם התחלת הדיון בערעור, להורות לבית-הדין האזורי לתת נימוקים בתוך זמן שיורה; וכן רשאי הוא לעכב ביצוע פסק-הדין עד למתן הנימוקים. הצדדים, בהסכמה, רשאים לוותר על מתן נימוקים.

קמג. (1) כתב-ערעור יוגש בארבעה העתקים עבור בית-הדין, ומספר נוסף של העתקים כמספר המשיבים.

(2) לכתב-הערעור יש לצרף ארבעה העתקים מפסק-הדין או ההחלטה נשוא הערעור, שאחד מהם יאושר על-ידי מזכירות בית-הדין.

קמד. מזכירות בית-הדין הרבני הגדול תשלח העתק כתב-הערעור ונספחיו למשיבים. כל משיב רשאי להגיש תשובה לערעור תוך חמישה-עשר יום מהיום שנמסר לו כתב-הערעור.

קמה. (1) המשיב רשאי להגיש ערעור-נגד תוך חמישה-עשר יום מהיום שקיבל את העתק כתב-הערעור. לאחר מועד זה ניתן להגיש ערעור-נגד רק בהתאם לאמור בתקנה קלט.

(2) כל ההוראות הקבועות בפרק זה לגבי ערעור יחולו גם על ערעור-נגד, פרט להגשת העתקים מפסק-הדין שמערערים עליו.

קמו. (1) אין הערעור מעכב את ביצוע הפסק אשר מערערים עליו, אלא אם יש הוראה כזאת בגוף הפסק או אם החליט על כך בית-הדין הפוסק.

(2) החליט בית-הדין הפוסק שלא לעכב את הביצוע או שלא נתן את החלטתו תוך שלושה ימים ממועד הגשת הבקשה לעיכוב הביצוע, והדבר הוכח להנחת דעתו של נשיא בית-הדין הרבני הגדול - רשאי החייב לפנות בבקשה לעיכוב הביצוע לבית-הדין הגדול.

- (3) בית-הדין המחליט על עיכוב ביצוע רשאי להתנותו במילוי תנאים, לרבות מתן ערבויות על-ידי מבקש העיכוב.
- שמיעת בעלי-הדין בערעור (1) קמז. בתאריך שנקבע לדיון ישמיע המערער את טענותיו לביסוס הערעור. בית-הדין רשאי לדחות את הערעור מיידית, בלא שהמשיב יידרש להשיב עליו. לא דחה בית-הדין את הערעור מיד, ינהגו כאמור בתקנה קנ.
- (2) בית-הדין הרבני הגדול רשאי להכריע בערעור על סמך החומר שבתיק בלבד, אם הביעו כל הצדדים לערעור את הסכמתם לכך. אולם גם במקרה זה רשאי בית-הדין להחליט בכל עת שיש לשמוע את בעלי-הדין.
- סיכומים בכתב (1) קמח. בית-הדין רשאי להורות לבעלי-הדין לסכם את טענותיהם בכתב על הפרשה כולה או על שאלה מסוימת שקבע בית-הדין, בין נוסף על טענות שבעל-פה ובין במקומן, בין שהתחילו בטענות שבעל-פה ובין לפני-כן.
- שמיעת מורשה (1) קמט. בערעור רשאי מורשה לטעון במקומו של מרשהו ואין צורך בשמיעת בעל-הדין עצמו ובנוכחותו בבית-הדין, אלא אם כן הורה בית-הדין אחרת.
- סדר שמיעת הערעור (1) קנ. בית-הדין ישמע תחילה את המערער ואחרי-כן את המשיב. בית-הדין רשאי, לפי ראות-עיניו, להרשות למערער לענות בנקודה מסוימת או בנקודות מסוימות על דברי המשיב.
- אי-הופעת בעלי-הדין (1) קנא. לא הופיעו הצדדים לישיבה שנקבעה לבירור הערעור לאחר שהוזמנו כדין, רשאי בית-הדין, לפי ראות-עיניו, לדחות את הדיון ליום אחר או למחוק את הערעור.
- (2) הופיע המערער ולא הופיע המשיב, לאחר שהוזמן כדין, ולא התברר שהיעדרו בא מסיבה מספקת - רשאי בית-הדין, לפי ראות-עיניו, לברר את הערעור בהעדר המשיב או לדחות את הדיון ליום אחר.

(3) הופיע המשיב ולא הופיע המערער, לאחר שהוזמן כדין, ולא התברר שהיעדרו בא מסיבה מספקת - רשאי בית-הדין, לפי ראות-עיניו, לדחות את הדיון ליום אחר או לברר את הערעור בהעדר המערער או למחוק את הערעור.

קנב. אין להביא לפני בית-הדין הגדול עדויות או הוכחות, אלא אם כן החליט בית-הדין הרבני הגדול על כך בגלל סיבות מיוחדות. הבאת עדים והוכחות.

קנג. בית-הדין רשאי לדחות את הערעור או לקבלו. רשאי הוא לשנות את פסק-הדין, לבטלו, להוציא פסק אחר במקומו, להחזיר את העניין לבית-הדין שדן או לאותו בית-דין בהרכב אחר או לבית-דין אזורי אחר, לשם דיון מחדש או לשם בירור נוסף או לשם קבלת ראיות או להשלמת נימוקי פסק-הדין. פסק-הדין

פרק טז: סידור גט

גירושין בהסכמה	קנד.	בבקשה לגירושין, אף בהסכמת בני-הזוג, יתקיים דיון כמו במשפט רגיל וינתן פסק-דין לגירושין. אך במקרה של שכיב-מרע רשאי בית-הדין לסדר את הגט בלי דיון מוקדם.
דיון בעניין גירושין	קנה.	בדיון, כאמור בסעיף הקודם, יברר בית-הדין את נסיבות המקרה וידרוש הוכחות כפי שימצא לנכון.
הופעת בעלי- הדין אישית	קנו.	על בני-הזוג להופיע אישית לדיון בפני בית-הדין, אלא אם כן החליט לפטור את שניהם או אחד מהם מהופעה אישית.
תוכן הבקשה	קנו.	בקשה לגירושין בהסכמה תכיל שמות בני-הזוג, לרבות שמותיהם הקודמים, שמות ההורים, מקומות הלידה של בני-הזוג ומקום-מגוריהם האחרון, תאריך הנישואין ומקומם, שמות הילדים, גילם ומקום הימצאם, מספרי תעודת-זהות ופרטי נישואין קודמים - אם היו כאלה.
מועד לסידור הגט	קנת.	לא יסודר גט לפני מתן פסק-הדין לגירושין, גם בהסכמת בני-הזוג.
בקשה לגירושין כשהבעל בחוץ- לארץ	קנט. (1)	הוגשה בקשה משותפת או תביעה לגירושין על-ידי האשה כשהבעל נמצא בחוץ-לארץ, יברר בית-הדין את מעמדם האישי ואת העניינים הכרוכים בגירושין ויעביר את העתק הבקשה לבית-דין או לרב מוסמך במקום הימצאו של הבעל, כדי להזמין את הבעל, למסור לו את העתק הבקשה או התביעה ולשמוע את תשובתו על הבקשה או התביעה. עם זה יעביר בית-הדין לאותו בית-דין או לרב מוסמך את הפרטים הדרושים לסידור גט בין בני-הזוג.
	(2)	משלוח כתבי בית-דין והזמנות שנעשה באמצעות דואר רשום, ייחשב למסירה כדין.
בקשה לגירושין כשהאשה בחוץ-לארץ	קס. (1)	הוגשה בקשה משותפת או תביעה לגירושין על-ידי הבעל כשאשתו נמצאת בחוץ-לארץ, יברר בית-הדין את מעמדם האישי ואת העניינים הכרוכים בגירושין ויעביר את העתק הבקשה לבית-דין או לרב מוסמך

במקום הימצאה של האשה כדי להזמין את האשה, למסור לה את העתק הבקשה ולשמוע את תשובתה על הבקשה או התביעה. יחד עם זה ידרוש בית-הדין מאותו בית-דין או רב מוסמך את הפרטים הדרושים לסידור הגט.

(2) משלוח כתבי בית-דין והזמנות שנעשה באמצעות דואר רשום, ייחשב למסירה כדין.

- קסא. כל סידור גט ייעשה בבית-הדין. רק במקרים יוצאים-מן-הכלל רשאי בית-הדין להחליט על מקום אחר לסידור הגט.
- קסב. אחרי הגירושין יוציא בית-הדין "מעשה בית-דין" על הגירושין. העתק יימסר לכל אחד מהצדדים.
- קסג. נמסר גט שלא במקום כתיבתו, יוצא "מעשה בית-דין" על-ידי בית-הדין שבפניו נמסר הגט.
- קסד. על-אף האמור בסעיף הקודם, אם מסירת הגט התקיימה בחוץ-לארץ, יוציא בית-הדין בארץ, שלפניו נכתב הגט, "מעשה בית-דין" על הגירושין, אחרי שיוכח לו שהגט נמסר כדין.
- קסה. אין מוציאים "מעשה בית-הדין" על גירושין אלא לאחר שהגט נמסר כדין. גם במקרה של גט-זיכוי אין מוציאים "מעשה בית-דין" אלא לאחר שהגט הגיע לידי האשה.

פרק יז: אישור נישואין וגירושין

- קסו. בבקשה לאישור נישואין שאין בידי המבקש אותם תעודות-נישואין מרב מורשה לרישום נישואין או בבקשה לאישור נישואין שנערכו בחוץ-לארץ, יפרט המבקש את שם הרב מסדר החופה והקידושין, שמות העדים, שמות בני-הזוג ומקום-מגוריהם, שמות הוריהם, מקום הנישואין ותאריכם, שמות הילדים שנולדו מנישואין אלו וגילם ושמות בני-זוג קודמים. על המבקש לצרף את כל המסמכים שברשותו הנוגעים לבקשה.

- קסז. (1) בבקשה לאישור גירושין שנערכו שלא במסגרת בתי-הדין הרבניים בישראל או בבקשה לאישור גירושין שנערכו בחוץ-לארץ, יפרט המבקש את שמות הרב או הרבנים מסדרי הגט, שמו, שם הוריו, שם הוריו של בן-הזוג לשעבר, מקום-המגורים המשותף האחרון, מקום הנישואין והגירושין ותאריכיהם ושמות בני-זוג קודמים. על המבקש לצרף את כל המסמכים שברשותו הנוגעים לבקשה.
- (2) הבקשה תועבר לדיון בבית-הדין הרבני הגדול. נשיא בית-הדין הרבני הגדול רשאי להעביר את הדיון בבקשה לבית-דין רבני אזורי.

קסח. לדיון בבקשה לפי פרק זה יוזמן הצד השני, והבקשה תפורסם בעיתון יומי לפחות שבועיים לפני הדיון. בית-הדין רשאי לדון בעניין גם מבלי שיוזמן הצד השני וכן לפטור את המבקש מחובת הפרסום אם הנסיבות מצדיקות זאת.

פרק יח: חליצה

קסט. בבקשה לסידור חליצה תפרט המבקשת את שמה, שמות הוריה, שם בעלה המנוח, תאריך פטירתו, שמות הוריו, שמות אחי הבעל לפי סדר תולדותם ומקומות-מגוריהם.

- קע. (1) אחרי סידור החליצה יוציא בית-הדין "מעשה בית-דין" על החליצה והעתק ממנו יימסר למבקשת.
- (2) החולץ יקבל אישור שישמש לו ראיה שחלץ.

פרק יט: היתר-עיגון

קעא. הוגשה בקשה על-ידי איש או אשה להיתר-נישואין על היסוד שבן-זוגו מת, תכלול הבקשה את שמו ושם בן-הזוג ושמות הוריהם, מקום הנישואין ותאריכם ומקום-המגורים האחרון של כל אחד מהם. בית-הדין רשאי להחליט על פרסום הבקשה ותאריך שמיעתה, אם ראה צורך בכך.

קעב. בקשה להיתר-נישואין בקשר לבירור זיקת ייבום תהא בהתאם לאמור בסעיף הקודם.

פרק כ: היתר-נישואין

קעג. בבקשת בעל להתיר לו לישא אשה על אשתו יהיו מהלך הדיון ופסק-הדין כבכל משפט רגיל.

בירור זיקת
ייבום

קעד. (1) פסק-דין להיתר-נישואין יועבר לאישורו העקרוני של נשיא בית-הדין הרבני הגדול.

(2) זקוק היתר-נישואין לחתימת מאה רבנים, תעביר מזכירות הרבנות הראשית לישראל את ההיתר, אחרי אישור עקרוני של נשיא בית-הדין הרבני הגדול, למאה רבנים לשם חתימה. לאחר-מכן יוחזר ההיתר לבית-הדין האזורי לביצוע התנאי או התנאים שבהיתר.

הדיון בבקשה

אישור נשיא
בית-הדין
הגדול

(3) היתר-הנישואין אינו בר-ביצוע אלא לאחר שיקבל אישור סופי מנשיא בית-הדין הגדול.

קעה. המזכירות תחזיר את ההיתר, כאמור בסעיף הקודם, לבית-הדין הפוסק, לשם מתן צו הדרוש לביצוע פסק-הדין להיתר-נישואין.

קעו. (1) בעל המגיש בקשה להתיר לו לישא אשה על אשתו על יסוד טענה שאשתו חולה במחלת-רוח, יפרט בבקשתו מקום הנישואין ותאריכם, מקום-מגוריהם, אם יש להם ילדים או לאחד מהם, שמותיהם וגילם, תקופת מחלתה, מי הוא האפוטרופוס שלה, אם יש לה, ומי הם קרוביה הקרובים אליה ביותר הנמצאים בארץ.

צו לביצוע

היתר
בנשתטית

(2) אין לאשה אפוטרופוס, לא ידון בית-הדין בבקשה לגופו של העניין אלא לאחר שבית-הדין ימנה לה אפוטרופוס שייצג אותה בפניו ויגן על זכויותיה.

(3) בית-הדין, בדונו על דבר מינוי אפוטרופוס על האשה,

יחליט את מי להזמין לישיבה ואם לפרסם את דבר
הדיון בעניין המינוי.

(4) הודעה על הדיון תישלח לאפוטרופוס הכללי.

קעז. לא יורשה איש לשאת אשה על אשתו אלא אם קיבל פסק-
דין להיתר-נישואין מבית-דין בישראל, כאמור לעיל. אולם אם
קיבל בעל היתר-נישואין בחוץ-לארץ בהיות בני-הזוג תושבים
שם, רשאי בית-הדין, על סמך נימוקים מיוחדים שיירשמו, לתת
פסק-דין להיתר-נישואין על סמך ההיתר מחוץ-לארץ, כאמור
לעיל, באישור נשיא בית-הדין הרבני הגדול.

היתר שניתן
בחוץ-לארץ

פרק כא: אישור צוואות, עזבונות, אפוטרופוס

קעח. הוגשה בקשה לאישור צוואה מחיים, יאשר אותה בית-הדין
אם מצא שנעשתה כדין. העתק הצוואה יישמר בתיק בית-
הדין.

אישור צוואה
מחיים

קעט. (1) בבקשה לאישור צוואה אחרי מות המצווה, על
המבקש להגיש העתק מהצוואה ולפרט את שם
המצווה, מקום מסירתה ותאריך המסירה, שמות
היורשים והנהנים הידועים לו תוך ציון מענם כשהם
ידועים לו. אם הצוואה היא צוואת שכיב-מרע בעל-פה,
על המבקש לציין, נוסף על האמור לעיל, את תאריך
הצוואה ומקום עשייתה, תוכנה ועדיה.

בקשה לאישור
צוואה לאחר
מיתה

(2) הבקשה תוגש בצירוף טופס שייקבע לפי תקנה ריא.

קפ. לאחר שייקבע תאריך לדיון בבקשה, יודע ליורשים הידועים על
הבקשה ותאריך הדיון בה. מסירת ההודעה, כאמור, תהא
בדרך מסירת הזמנות לדיון. נוסף על כך תפורסם הבקשה
ותאריך הדיון בה בשני עיתונים יומיים לפחות חמישה-עשר
ימים לפני הדיון. בית-הדין רשאי לוותר על פרסום בעיתון אם
הוא רואה סיבה לכך.

הודעות
ליורשים
ופרסום

קפא. (1) בבקשה לצו-יירושה או לפסק-דין לקביעת היורשים
וחלקיהם בעיזבון, על המבקש לפרט את שם המוריש,
ומקום פטירתו וזמנה, שמות היורשים ומקומות-

בקשה לקביעת
יורשים וחלוקת
ירושה

מגוריהם ויחס הקרבה שלהם אל המוריש.
ההוראות שבסעיף קעח תחולנה גם על בקשה לפי
סעיף זה.

(2) הבקשה תוגש בצירוף טופס שייקבע לפי תקנה ריא.

בקשה למינוי
מנהל או
אפוטרופוס
לעזבון

קפב. בבקשה למינוי מנהל-עזבון או אפוטרופוס בקשר לעזבון
חלות ההוראות שבסעיף קעח. על המבקש לפרט בבקשה גם
את נכסי העזבון וחובותיו.

בקשה למינוי
אפוטרופוס
לקטן

קפג. (1) בבקשה למינוי אפוטרופוס על קטן או על רכושו
יפורטו גילו של הקטן, מקום הימצאו, שמות קרוביו,
מהם נכסיו, לרבות זכויות וחובות, ובפיקוחו של מי
הנכסים נמצאים.
הוצע בבקשה שם האפוטרופוס, יפרט המבקש את
גילו של האפוטרופוס, מעמדו, משלח-ידו וקרבתו
לקטן.

(2) לאחר שייקבע תאריך הדיון בבקשה, יחליט בית-הדין
את מי להזמין לשיבה.

(3) בית-הדין רשאי להחליט, אם רואה צורך בכך, לפרסם
בעיתון יומי את הבקשה ותאריך הדיון בה.

(4) בית-הדין ישאל גם את פי הקטן, אם יראה שלפי גילו
והבנתו יש מקום לכך.

אפוטרופוס
לקטן לצורך
הדיון

קפד. בכל עניין הנדון בפני בית-הדין שקטן צד בו, רשאי בית-הדין
למנות אפוטרופוס אשר יגן על זכויותיו.

אפוטרופוס
נכסי נעדר

קפה. (1) בבקשה למינוי האפוטרופוס על נכסי נעדר יפורטו שם
הנעדר, מאימתי נעדר, נסיבות היעדרו, רכושו וקרוביו.

(2) לאחר שייקבע תאריך הדיון בבקשה, יודע לקרובים
הידועים על הבקשה ותאריך הדיון. מסירת ההודעה,
כאמור, תהא בדרך של מסירת הזמנות לדיון.

(3) נוסף על כך תפורסם הבקשה ותאריך הדיון בה באחד
העיתונים היומיים בארץ, לפחות חמישה-עשר ימים

לפני הדיון. בית-הדין רשאי להחליט על פרסום נוסף
כפי שימצא לנכון או לוותר בכלל על הפרסום, אם הוא
רואה סיבה לכך.

מיוני אפרטרופוס אחר או נוסף	קפו. בקשה למינוי אפרטרופוס או מנהל עיזבון נוסף או במקום אלה שחדלו לכהן בתפקידם תכלול את העובדות לביסוסה, בית-הדין יחליט את מי להזמין לשמיעת הבקשה ואם יש צורך בפרסום הבקשה ויקבע את תאריך הדיון בה.
-----------------------------------	--

פרק כב: הקדשות

בקשה לכינון הקדש	קפז. (1) בבקשה לכינון הקדש לתורה, למצווה או לצדקה, על המבקש לציין את פרטי הנכס המוקדש, מטרת ההקדש ודרכי הנהלתו.
---------------------	---

(2)	העתק מהבקשה יישלח למפקח על ההקדשות, שמונה לפי תקנה קצ.
-----	---

החלטה על הכינון ושטר- ההקדש	קפח. בית-הדין יחליט על כינון ההקדש ויוציא שטר-הקדש בהתאם לכך.
-----------------------------------	--

שיפוט ופיקוח של בית-הדין	קפט. (1) השיפוט והפיקוח בענייני ההקדש והנהלתו הם בידי בית-הדין, שבפניו כונן ההקדש.
-----------------------------	---

(2)	השיפוט והפיקוח בענייני ההקדש והנהלתו שלא כונן לפני בית-דין רבני - והוא נתון לשיפוטו של בית-הדין הרבני - יהא בידי בית-הדין שבשטח שיפוטו כונן ההקדש.
-----	---

מפקח על ההקדשות	קצ. (1) נשיא בית-הדין הרבני הגדול ימנה מפקח על ההקדשות.
--------------------	--

(2)	המפקח יבדוק את ניהול ההקדשות על-ידי האפרטרופוסים, ויפנה לבית-הדין כתובע בעניינים אלה בכל מקרה שיראה צורך בכך.
-----	---

(3)	ההוראה שבסעיף זה אינה באה לגרוע מכוחו של כל אדם בענייני הקדשות, שיש לו מעמד לפי הדין.
-----	--

קצא. בית-הדין רשאי לפסוק למפקח שכר-טרוחה מנכסי ההקדש שכר המפקח בהתאם לשיקול-דעתו.

פרק כג: דינים-וחשבונות

קצב. (1) במינוי או באישור מינויו של אפוטרופוס, לרבות מנהל עיזבון ומנהל הקדש, על-ידי בית-הדין, ידרוש בית-הדין פירוט הרכוש הנמסר לאפוטרופוס, דרך הגשת הפירוט, מועד ההגשה ואופן אימות הפירוט ייקבעו על-ידי בית-הדין.

(2) אחרי אימות הפירוט יוציא בית-הדין שטר פירוט הרכוש, שהעתק אחד ממנו יישמר בתיק בית-הדין והעתק ימסר לכל אחד מהאפוטרופסים.

קצג. אפוטרופוס כאמור חייב למסור דין-וחשבון לבית-הדין בהתאם לנקבע בצו המינוי או בשטר-ההקדש ובכל עת שיידרש לכך על-ידי בית-הדין.

קצד. אפוטרופוס שברצונו לעשות מעשה אשר לפי הדין עליו לקבל רשות מבית-הדין לעשותו, יגיש לבית-הדין בקשה בכתב לכך ויצוין בה את פרטי המעשה והנימוקים המחייבים את עשייתו.

פרק כד: אימוץ

קצה. בבקשה לאימוץ יפרט המבקש את שם המיועד לאימוץ, שמות הוריו, גילו, מקום הולדתו ומקום הימצאו, את הפרטים האישיים והמשפחתיים של המבקש ואת יחס קרבתו אל המיועד לאימוץ וכן כל מסמך כפי שיתבקש.

קצו. בית-הדין ישמע את המבקש, בן-זוגו, הורי המועמד לאימוץ וכן אותם האנשים שבית-הדין ימצא לנכון.

שאלת פי המועמד	קצו. בית-הדין ישאל גם את פי המועמד לאימוץ, אם יראה שלפי גילו והבנתו יש מקום לכך.
תקופת-ניסיון	קצח. בית-הדין לא יחליט על האימוץ אלא לאחר תקופת-ניסיון שבה יהיה המועמד לאימוץ אצל המאמץ. משך התקופה ייקבע על-ידי בית-הדין בכל מקרה ומקרה לפי הנסיבות.
בירור הבקשה	קצט. בית-הדין יברר את נסיבות המקרה תוך הסתייעות בחוות-דעתו של פקיד-הסעד אחרי שקבע כי האימוץ הוא לטובת המיועד לאימוץ, יקבל בית-הדין את התחייבות המבקש לפי הדין, יחתימו על שטר-האימוץ ויוציא תעודת-אימוץ.
הודעה לרבנות הראשית	ה. בית-הדין יעביר לרבנות הראשית לישראל הודעה על כל תעודת-אימוץ שהוצאה. ההודעה תכיל את הפרטים האישיים של המאמץ והמאומץ.

פרק כה: גיור

- בקשה לגיור ר.א. (1) בבקשה לגיור יפרט המבקש את שם המיועד לגיור, שמות הוריו, גילו, דתו, מצבו המשפחתי, משלח-ידו, מקום הולדתו ומקום מגוריו. על המבקש לציין גם אם הוגשה על-ידו בעבר בקשה לגיור בארץ או מחוצה לה, ואם כן - היכן הוגשה הבקשה.
- (2) הוגשה בקשת גיור על-ידי תייר, תושב ארעי או עולה חדש שבארץ-מוצאם מצויה רבנות מוכרת - תפנה מזכירות בית-הדין לאותה רבנות לבירור אם בקשת גיור של המבקש טופלה על-ידה; ואם ניתנה החלטה - מה היתה אותה החלטה ומהם נימוקיה.
- (3) הוגשה בקשה לאישור גיור שנעשה מחוץ לישראל, או בישראל על-ידי בית-דין לא מוכר - תעביר מזכירות בית-הדין את תעודת-הגיור שאותה מבקשים לאשר, לאישור הרבנות הראשית לישראל.
- (4) מזכירות בית-הדין תעביר העתק של כל בקשת גיור ושל החלטה סופית בבקשה לידיעת הרבנות הראשית לישראל.

- ר.ב. בית-הדין ידון בבקשה רק אחרי עבור שנים-עשר חודש מיום הגשתה. במקרים מיוחדים רשאי בית-הדין לקצר את התקופה למועד שייקבע.
- ר.ג. נכח בית-הדין בכנותו של המבקש ובנכונותו לקיים תורה ומצוות, יגויר המבקש לאחר שילמד עיקרי הדת ויעמוד בבחינות על כך. לאחר הגיוור יוציא בית-הדין "מעשה בית-דין" על הגיוור. העתק ימסר למבקש, והודעה על הגיוור תימסר לממונה על המחוז להוצאת תעודת-המרה.
- מועד הדין לימוד יהדות ומעשה הגיוור

פרק כו: הוראות שונות

- ר.ד. (1) בחישוב הזמנים שנקבעו בתקנות אלה, לפי מעשה פלוני, אין מביאים בחשבון את יום המעשה עצמו.
- (2) היה היום האחרון של התקופה שבת או מועד - וחול-המועד בכלל - ייחשב במקומו כיום האחרון של התקופה יום החול הקרוב שלאחריו.
- (3) במקום שמדובר בתקנות אלו במסירת הודעה, פסק-דין, צו, הזמנה וכל כתב בית-דין, והמסירה היא באמצעות הדואר - רואים את כתב בית-הדין כנמסר שלושה ימים לאחר המשלוח.
- ר.ה. בית-הדין רשאי בכל עת לתקן טעות סופר בבחינת פליטת קולמוס או השמטה מקרית, שנפלה באיזה הליך משפטי שהוא. התיקון ייעשה ביוזמת בית-הדין עצמו או על-פי בקשת אחד הצדדים. דין ההחלטה לתיקון כדין כל החלטה אחרת ותשא את תאריך התיקון. העתק ההחלטה יועבר לבעלי-הדין, אלא אם כן בית-הדין יראה שאין צורך בכך.
- ר.ו. (1) תיקי בית-הדין ניתנים לעיון רק לצדדים או לבאי-כוחם ורק בזמן שהעניין תלוי ועומד, לרבות אם העניין מצוי בערעור או ניתן לערעור.
- (2) כעבור התקופה האמורה, או לגבי אדם שאינו צד בעניין, רשאי בית-הדין להרשות את העיון בתיק אם יראה כי למבקש יש עניין צודק בדבר.
- תיקון טעות סופר עיון בתיקים

- רז. (1) כל צד רשאי לקבל העתק של כל החלטה או פסק-דין שניתנו בעניינו.
קבלת העתקים
- (2) פרט לאמור בס"ק (1), יחולו על העתק או קבלת העתקים מאושרים ההוראות שבסעיף הקודם.
- רח. העיון בתיק או ההעתקה יהיו בין כותלי בית-הדין ובמעמד פקיד בית-הדין, אלא אם כן הורה בית-הדין אחרת.
עיון והעתקה בפקוח
- רט. צד המוסר מסמך לתיק, יוכל לקבלו בחזרה רק ברשות בית-הדין. בית-הדין רשאי להתנות את החזרת המסמך בהשאת העתק ממנו.
החזרת מסמכים
- רי. בהסכמת הצדדים רשאי בית-הדין להחליט על השמדת החומר שבתיק או חלק ממנו. החלטה זו תינתן בכתב ותישאר בתיק.
השמדת חומר
- ריא. (1) חבר דייני בית-הדין הרבני הגדול יקבע נוסחאות ל"מעשה בית-דין" לגירושין, לחליצה, לגרות; וכן נוסח הרשאה לגט על-ידי שליח, נוסח לשטר-אימוץ ולתעודת-אימוץ, נוסח לכתב הרשאה למורשה ונוסחאות לטפסים אחרים לשימוש בבתי-הדין, כפי שימצא לנכון.
קביעת נוסחאות וטפסים
- (2) לטפסים שיוכנסו לשימוש על-ידי הנהלת בתי-הדין הרבניים יהיה תוקף מחייב, בנושאים שייקבעו על ידה, כל עוד לא הותקנו טפסים כאלה על-ידי חבר דייני בית-הדין הרבני הגדול.

הרב אברהם א' כהנא-שפירא **הרב מרדכי אליהו**
הרב הראשי לישראל,
נשיא מועצת הרבנות הראשית
הרב הראשי לישראל
הראשון-לציון
נשיא בית-הדין הרבני הגדול



משרד המשפטים

מסמך זה הינו העתק שנסרק בשלמותו ביום ובשעה המצוינים ,
בסריקה ממוחשבת מהימנה מהמסמך המצוי בתיק,
בהתאם לנוהל הבדיקות במשרד המשפטים.
על החתום

משרד המשפטים (חתימה מוסדית).